

Péntek Imre

A szentendreiség „két arca” a Balatoni Múzeumban

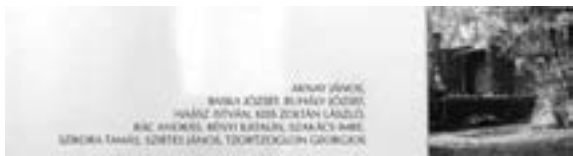

Heintz Henrik:
Látkép a
szamárhegyről

Ismét egy újkori ünnep, mely kezd gyökeret verni a köztudatban. A Magyar Festészet Napja – melyet 2002-ben a Dunapart Művészeti Társaság kezdeményezett, Bráda Tibor festőművész vezetésével –, s azóta minden évben, október 18-dikhoz kötődően, rangos eseménysorral tiszteljük meg a színek és formák mestereit. (Talán nem annyira ismert: Szent Lukács evangélista, eredeti foglalkozása szerint orvos, festőként is működött, s így az ő egyházi ünnepének napja vált a festőünnep dátumává.) Az idén, a IX. alkalommal, különösen gazdagra sikerült az egész országot megmozgató program, október 11-től 18-ig. Külön füzetben jelent meg kiállítások jegyzéke, melynek köszöntőjét ez úttal dr. Tulassay Tivadar, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem rektora írta. A bevezető gondolatokból néhány mondat: „A magyar képi kultúrának ez az újkori ünnepe Szent

Lukács névnapjához kötődik, ahhoz az evangélistához, aki az általa lejegyzett örömhírben a szereteten kívül elsősorban az irgalmat, a megbocsátást hirdette. ..Orvos volt és festő, és mindenek előtt Tanítvány...a világ leképezése csak úgy lehetséges, ha megismerem azt, majd az élményeket önmagamba megmártóztatva, saját személyiség jegyeimmel felruházva, az esszenciáját felfedve tükrözöm vissza. S ez egyben azt is jelenti, hogy nemcsak a világot, hanem saját belső lényemet, önmagamat is kifejezem. Ez az önkifejeződés egyben feltárulkozás. Az intimitás feladása. Aki erre képes, csak az válik jó mesteremberből igazi művésszé.”

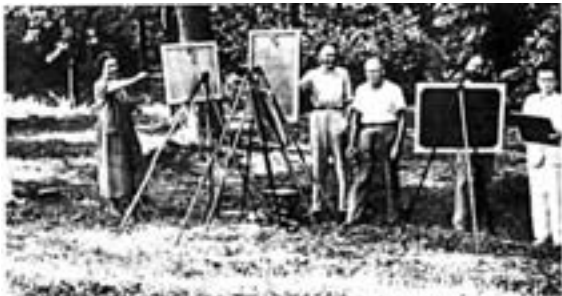
A keszthelyi Balatoni Múzeum immár tradicionálisan felvállalja a Magyar Festészet Napjának ünnepét, és kilencedik alkalommal lepi valamilyen reprezentatív kiállítással a város és a megye közönségét, amely ezt

Aknav János:
Emlék I.

érdeklődésével hálálja meg. A festészetnap tárlatok sorára visszatekintve: 2006-ban Gerzson Pál és Szilvássy Nándor, 2007-ben Simonyi Ernő, 2008-ban Keserű Ilona tanítványai, 2009-ben Nagy B. Ernő művei adtak rangot az eseménynek. Az idén pedig a *Régi Szentendrei Művésztelep alapítói és mai alkotói* címmel nyílt meg egy rendkívül érdekes, a múlt értékeit felvillantó, s a jelen eredményeit számba vevő tárlat.

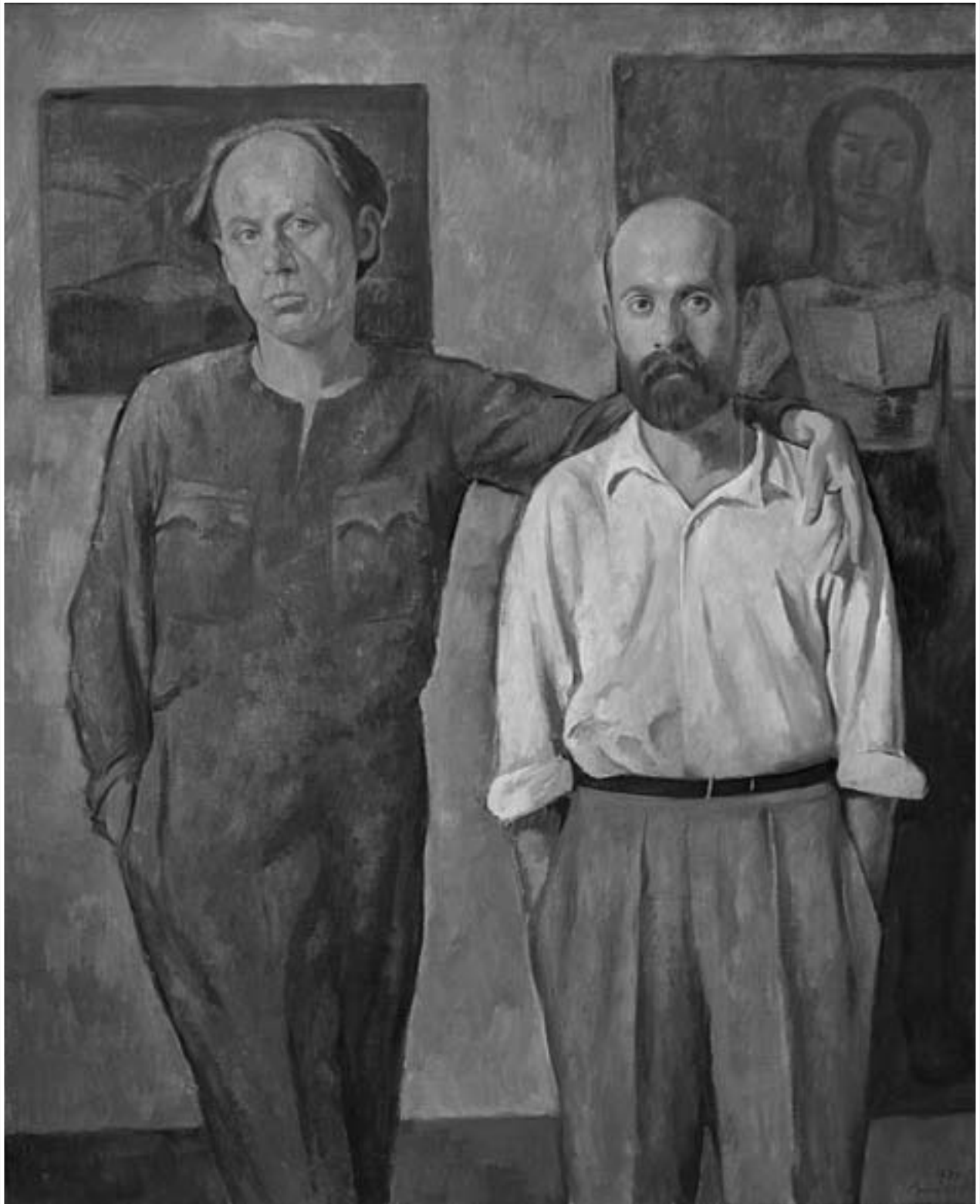
A szentendrei hagyomány az I. világháború utáni időkre nyúlik vissza – melynek megteremtésében a Vajda Lajos is komoly szerepet játszott –, s az óta több nemzedék folytatta-újította meg ezt a szellemi-környezeti sajátosságokból táplálkozó, hihetetlenül gazdag képzőművészeti tradíciót. A Duna-kanyarban meghúzódó települést nem véletlenül nevezik a „festők városának”. A „korai szentendreiség” elsősorban a táj különös adottságait próbálta megragadni: a Duna, a hegyek, s a kisváros szerb hatásokat tükröző házainak

formavilágát. Ebből az időszakból való Jeges Ernő laza, derűs kolorittal megfestett zsánerképe (*Strandvendéglő előtt*, 1928). Bánáti Sverák Róbert kissé naiv, mesészerű hangulatot árasztó *Halászcsalád kis szigeten* című képének nagy értéke, a jelenet bájos beállításán túl, a város utcáinak hiteles, részletes ábrázolása. Hasonló felfogást tükröz a *Látkép a Szamárhegyről*, Heintz Henrik oldott, impresszionisztikus ecsetkezeléssel készült, derűs fényeket csillogtató alkotása. Paizs Goebel Jenő már a metafizikus-szurreális képzelet és a metafizikus terek festője: itt látható *Madárdala* éteri tisztaságot, belső nyugalmat áraszt. Két festőkaraktert ábrázoló kép Bánovszky Miklós kettős portréja – Paizs Goebel Jenőről és Barcsay Jenőről. Már klasszikus darabnak számít Czöbel Béla *Mária olvas* című munkája, vagy Barcsay Jenő *Gyásza*. Korniss Dezső *Küzdése* szintén számos albumból ismerős, s Kondor Béla számos angyalainak egy szép változat is tekinthetjük meg, a régi szentendrei anyagot kölcsönző Ferenczy Múzeum jóvoltából. Az „alapítók” utáni nemzedékképviselői – a mai ötvenesek-hatvanasok – ugyancsak a kortárs képzőművészet élvonalához tartoznak. A talán kevésbé ismert Kiss Zoltán

Tzortzoglou
Georgios:
Hommage A
Caspar David
Friedrich,
avagy a táj
melankóliája

Bánovszky Miklós: Kettős portré (Paizs Goebel Jenő és Barcsay Jenő)

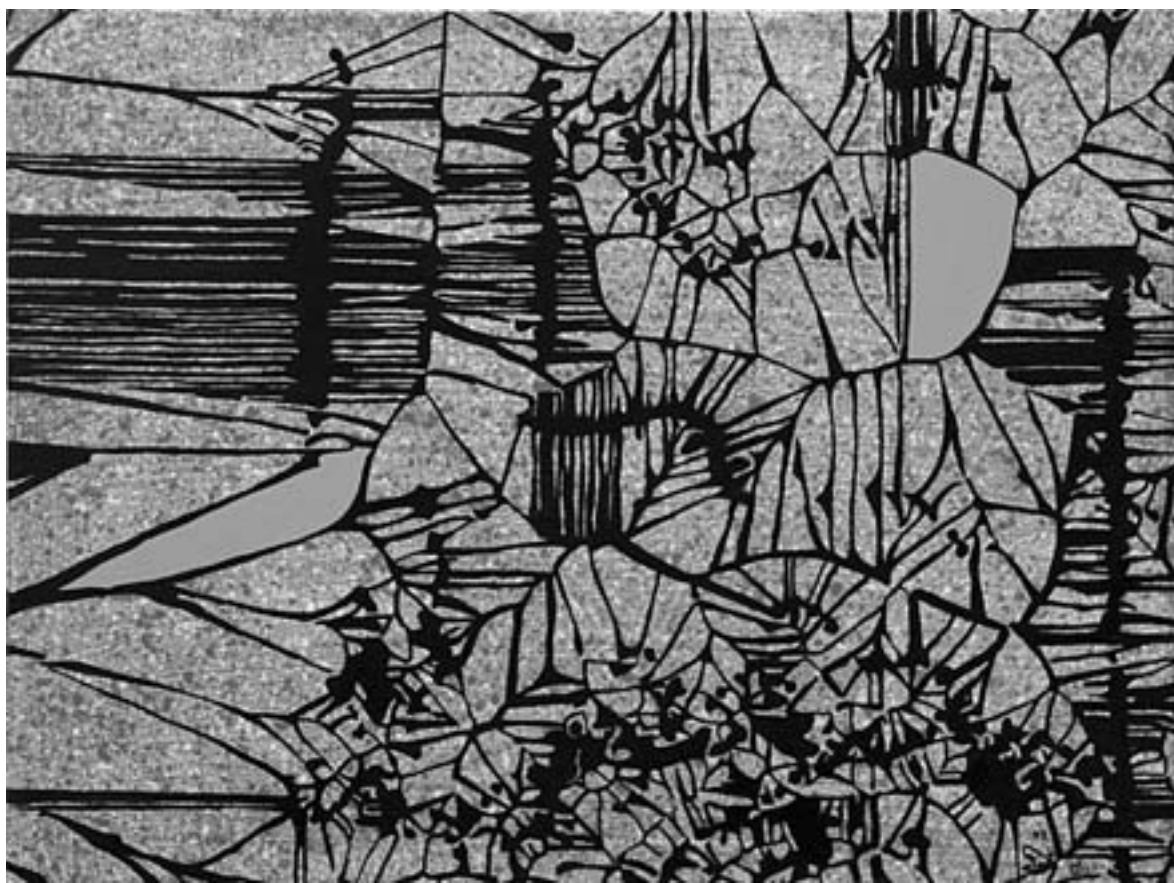
László egyszerre archaikus és modern, a „szerpentinek tánca” és sárkány-alakzat vonalas, dekoratív hullámszála egyaránt lenyűgöző látvánnyá válik ecsetje nyomán. Thortzoglou Georgios hommage-ai Caspar Friedrich Dávidnak, a monotípiák és fotó mesteri alkalmazásáról árulkodnak. A „táj melankóliája” a természeti formák „áttűnései” nyomán, a maga érzéki teljességében válik nyilvánvalóvá. Emlékezetesek Haász István geometrikus, monokróm felületű pasztelljei, Szakács Imre pedig *Túl a nagy vizeken* címmel a nosztalgikus emlékek vízióját vitte vászonra. Rényi Katalin tassiszta faltjai, csurgatásai kissé „kilógtak a sorból”, erőltetettnek, mesterkéltnek hatottak.

Szikora Tamástól is lehetett volna meggyőzőbb műveket kiállítani. Rác András „síkplasztikái” a neobrutizmus jegyében fogantak, míg Szirtes János egy szerves, terjeszkedő formát terített el fekete alapon (Voronoi II.) A terem főnézetében három alkotó dominált: Baksa József, Buhály József és Aknay János. Szakmai kvalitásukhoz aligha fér kétség. Buhály József szinte fotórealista eszközökkel dolgozik, a metafizikus irányzat elkötelezettje. Élvezi a tágas, színpompás, illuzionista

tereket, a bennünk mozgó (mozdulatlan) figurákat, a szimbólumokkal telített, rejtélyes alakzatokat. (*Elcsitult hullámok, Egy nyári délután*) Baksa József a geometrikus elemek lágy(itott) formációiból képi kompozícióit (*Kitörés*), drámai szerkezetekbe szerkesztve motívumait. Aknay János már az új szentendriség emblematikus alakja, kimeríthetetlen angyal-variációi, foszló, múlt –darabkára szakadt, szubsztanciális ház-elemei, éteri lendülettel szálló madárkái – már elfogadott toposzai a kortárs képzőművészetnek. Kiállított emlék-triptichonja sejtelmes formavilágával és finoman, lazúrosan megfestett, gyöngyházfény-derengésével kap meg.

A keszthelyi tárlat azt bizonyítja, érdemes bekapcsolódnunk az ilyen, országos jellegű megmozdulás vérkeringésébe: új összefüggések, hatások, élmények bizonyítják, a mai magyar festészet – amellet, hogy vállalja saját hagyományait – modern, európai jelenség.

Szirtes János a remekműveket közönség-közelbe hozni, minden szónál meggyőzőbben érvelnek – színek és formák nyelvén – az emberi örök igazságok mellett.

Szirtes János:
Voronoi I.